

ジュンヤン語(ソビエト・ドゥンガーン語)

研究書目解題

数年来、中国語北方諸方言研究のために、随時参考に供して来たジュンヤン語の関係文献が、主要なものをほぼ網羅したので、その目録を公表し、言語学的に重要なものに簡単な解題を付して、大方の参考に資したい。

周知のように、ジュンヤン族は、中国の甘肅省並びに陝西省出身の「回民」で、19世紀末に清朝の統治に反抗して中国の西北地方に大規模な叛乱を起し、後に一族の領袖 Бый Янху に率いられて当時の帝制ロシアに移住した一派であり、依然として疑問のはれないイエニセイ・オスチャーク語を除けば、ソ連唯一のシナ・チベット系言語を話す民族である。現在ではソ連少数民族の一として、総数約 25000 人が、主としてキルギージア、カザフスタン、及びウズベキスタンに住んでおり、1926 年以後この民族独自の文字をもって、中国語の甘肅省方言に基礎を置く文学語を発展させて来た。その言語は、中国語西北諸方言唯一の書き言葉として、今日の中国語(北京方言をもととする標準語)にはその一端しか見られない多くの特徴を保持しており、特に文法構造の面において中国語の比較研究に好箇の資料を提供する。

記載の体裁は、本誌の文献引用規定に倣うが、主要な著作については煩を厭わず詳細を期した。またここに掲げる文献の中には、筆者未見のものが若干含まれるが、それは何卒諒とせられたい。これらはいずれも存在することが判っているものであり、文献目録の類はこうすることにも一つの意味があると筆者は信ずるからである。なおソ連の少数民族語による刊物には、ロシア語による標題を併記する習わしがあるが、ここでもそれに従い、本文がジュンヤン語で書かれているものは、先ずジュンヤン語の標題を掲げ、次いで括弧を付してロシア語の標題を示す。著者名にもジュンヤン式表記とロシア式表記の異なるものがあるが、最少限一度はそれらを対照して示す。書名も人名も、可能な限り原書の趣を保つよう努めた。各小節内の記載順は、ほぼ刊行の先後による。

§I. 字母・音韻

- ✓ 1. Б. Чобан-заде: Дунганский Алфавит, IV. Унифицированный Алфавит у Народов Нетюркского Происхождения, pp. 24-28, ИТОГИ УНИФИКАЦИИ АЛФАВИТОВ ТЮРКО-ТАТАРСКИХ НАРОДОВ, pp. 18-33, КУЛЬТУРА И ПИСЬМЕННОСТЬ ВОСТОКА, книга III, издание ВЦК НТА, Баку, 1928

この民族の言語と字母について正確な知識を供給してくれた最初の文献。アラビ

ア字母廃棄後の、ВЦК НТА 即ち Всесоюзный Центральный Комитет Нового Тюркского Алфавита によるラテン化字母制定の経緯を述べ、字母表 2 葉を付す。この言語の音韻組織を全く研究することなしに新チュルク字母をそのまま採用したものであり、経済的にも文化的にも非常に困難な状況のもとで、止むに止まれず制定したものであることが窺われる。

- ②. Б.А. Васильев: Дунгане, КУЛЬТУРА И ПИСЬМЕННОСТИ ВОСТОКА, Nos. 7-8, 1931

科学アカデミー 東洋学研究所に設けられた 漢字ラテン化委員会(議長 В.М. Алексеев, 副議長兼書記 А.А. Драгунов)のメンバーとして、著者が 1930 年夏初めてジュンヤン族の中に調査に入り、新字母を言語学的に検討した報告。

- ③. СТЕНОГРАФИЧЕСКИЙ ОТЧЕТ IV ПЛЕНУМА ВСЕСОЮЗНОГО КОМИТЕТА НОВОГО АЛФАВИТА, ВЦК НА, Алма-Ата, 1931

1930 年アールマ-アターで開かれた ВЦК НА (ВЦК НТА の後身) 第 4 回総会の決議集。ラテン化字母の再検討や新チュルク字母の方針を固執することの弊が認められている。

- ④. А.А. Драгунов: Дунганский Алфавит, РЕВОЛЮЦИЯ И ПИСЬМЕННОСТЬ, Nos. 1-2, Москва, 1932, pp. 33-37 (未見)

- ✓ 5. F. Braun: U.R.S.S., L'ADOPTION UNIVERSELLE DES CARACTÈRE LATINS, International Institute for Intellectual Cooperation, Paris, 1934, pp. 142-161

- ✓ 6. Société des Relations Culturelles entre l'U.R.S.S. et l'Étranger: Résumé du Développement de la Latinisation des Alphabets dans l'U.R.S.S., *ibid.*, pp. 161-174

新チュルク字母採用の報道などのジュンヤン語の新字母に関する紹介を含む。

- ✓ 7. JAN-SJAN-SJAN (ЯН-ШАН-СИН): ZWN-JAN XUADI SJEFA LWFW (ORFOGRAFIJA) (ОРФОГРАФИЯ ДУНГАНСКОГО ЯЗЫКА), Хьг.-вьлпип Sjuzy Sisyə Sica Institutdi Gwnkw (Труды Киргизского Научно-Исследовательского Института Культурного Строительства), Хьг.-Gwј-Сwvan (Киргосиздат), Frunze (Фрунзе), 1936, pp. 1-18

ジュンヤン族自身による最初の母語音の分析。上述のように採用された字母は既成の新チュルク字母であったから、この正書法草案は同時にはじめての音声組織の分析を意味するものであった。分ち書き、句読法案も含む。やや synthetic な傾向が見えるが貴重な資料である。

- ✓ 8. Ян-Шан-Син и Е.Д. Поливанов: ВОПРОСЫ ОРФОГРАФИИ ДУНГАНСКОГО ЯЗЫКА [ZWN-JAN XUADI SJEFA (ORFOGRAFIJA) VЪNTI], Научно-Исследовательский Институт Киргизского Языка и

Письменности, Киргосиздат, Фрунзе, 1937, pp. 1-71, 1

ジャンヤン族のヤンシャンシンとロシアの生んだ優れた東洋語学者ポリヴァーノフの正書法に関する論文集。次の6篇とヤンシャンシンによる syllabary を含む:

8.1 Ян-Шан-Син: Проект Орфографии Дунганского Языка, *ibid.*, pp. 3-25

8.2 Дополнительные предложения Е.Д. Поливанова к проекту дунганской орфографии, *ibid.*, pp. 25-29

8.3 Е.Д. Поливанов: Фонологическая Система Гансуйского Наречия Дунганского Языка, *ibid.*, pp. 30-40

8.4 Е.Д. Поливанов: Музыкальное Слогуударение или „Тоны“ Дунганского Языка, *ibid.*, pp. 41-58

8.5 Е.Д. Поливанов: О Трех Принципах Построения Орфографии, *ibid.*, pp. 59-71

ヤンシャンシンはある程度 informant 的に、一定の音韻論の見方にとらわれない音声学的分析を、またポリヴァーノフは中国語音韻論の知識に支えられた一流の音韻論的分析を提供してまことに興味深い。声調を捨象した音節素総数は 432、純粋に甘肅方言に拠っているが、感歎詞に属するものに特異なものが見られる。

✓ 9. Е. и А. Драгуновы: Дунганский Язык, ЗАПИСКИ ИНСТИТУТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ АКАДЕМИИ НАУК СССР, том VI, Изд. АН СССР, Ленинград, 1938, pp. 117-131 ✓

✓ 10. E. und A. Dragunow: Über die Dunganische Sprache, ARCHIV ORIENTÁLNÍ, Vol. 8, No. 1, Orientální Ústav, Praha, 1938, pp. 34-48 ✓

内容はロシア文、独文とも全く同じ。1931年、1932~3年両度の探訪の成果。中国語と対比しつつ音声的、文法的特質を概述する。音声の記述には若干甘肅方言以外の要素が混在しているようである。

✓ 11. Jansjansyn Ju. (Ю. Яншансин): GANSŪN DE SANSI FONJAN (Гансуйский и Шэньсийский Диалекты Дунганского Языка), Хг. Jujan de Vьnzь Kosyу-Koca Institut (Научно-Исследовательский Институт Киргизского Языка и Письменности [НИИКЯП]), Хггwјсwвал (Киргосиздат), Frunze-Xazan (Фрунзе-Казань), 1938, pp. 1-22

二大方言である甘肅方言と陝西方言の音声的、文法的差異の概説。約 500 語の基礎語彙を対照して付す。

✓ 12. Jansjansyn Ju. (Ю. Яншансин): ZWN-JAN XUA LITUDI SьNJIN DE ZWNJIN (ТОНЫ И УДАРЕНИЯ В ДУНГАНСКОМ ЯЗЫКЕ), Хг. Jujan de Vьnzь Kuзyу-Koca Institut (Научно-Исследовательский Институт Киргизского Языка и Письменности), Киргосиздат, Фрунзе, 1940, pp. 1-80

国立レニングラート大学 Л.В. Щерба 実験音声学教室におけるカイモグラフによる声調と強さアクセントの研究。特にポリヴァーノフ、ドラグウノフらに注目されたアクセント体系解明の功は大きい。巻末に付された単音節語声調辞典(約 700 語)、複音節語アクセント辞典(約 800 語)、北京語とのアクセント対照語彙(約 300 語)は極めて有用である。

✓ 13. N. S. Trubetzkoy: Aus Meiner Phonologischen Kartothek, TRAVAUX DU CERCLE LINGUISTIQUE DE PRAGUE, tome VIII, Prague, 1939, pp. 22-26

✓ 14. Zum Unbeendeten Artikel Trubetzkoy's "Aus Meiner Phonologischen Kartothek", *ibid.*, pp. 343-345

すでに垂死の病床にあった著者が、未完の労作 Grundzüge der Phonologie の supplement の第一節として、口述して TCLP に寄せたジュンヤン語の音韻体系に関する未完の覚書的考察。後者はほぼ同じ内容を要約して述べた 1937 年 12 月 3 日付の書翰の一節。主として、上掲ヤンシャンシン、ポリヴァーノフの資料にもとずき、ジュンヤン語音韻の相關束を整理したもの。ポリヴァーノフの偏向を戒めて syllabeme の一般式を CVN・R とする。必ずしも首肯けないが、示唆に富む分析である。

✓ 15. Ю. Цунвазо: Тоны Двусложных Существительных в Дунганском Языке, ИЗВЕСТИЯ АКАДЕМИИ НАУК КАЗАХСКОЙ ССР (КАЗАК ССР ГЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫН ХАБАРШЫСЫ), вып. 1, Алма-Ата, 1950

戦後カザフ共和国に設けられたウイグル・ジュンヤン文化局における研究成果。陝西方言を資料とする。

16. А. Калимов: ПРОЕКТ НОВОГО АЛФАВИТА И ПРАВИЛА НАПИСАНИЯ СЛОГОВ ДУНГАНСКОГО ЯЗЫКА [Тезис доклада научного сотрудника Института востоковедения АН СССР, на научной сессии, посвященной вопросу разработки письменности для советских дунган, 27 Мая 1953 года], Киргизский Филнал Академии Наук Союза ССР, Институт Языка, Литературы и Истории, Фрунзе, 1953, pp. 1-4, 1

1953 年 5 月 27 日、フルウーンゼで開かれたロシア語字母をもととするジュンヤン語新字母制定のための学術大会における著者の、専門委員会を代表する報告に用いられた新字母とそれによる音節正書法の草案。syllabary は 348、そのうち 16 は標準語に含まれない syllabeme。なおこの大会で、草案における円唇前舌狭母音の表記の不統一が訂正された。

17. А.А. Реформатский: Новый Дунганский Алфавит, ВОПРОСЫ ЯЗЫКОЗНАНИЯ, 1953, No. V, Изд. АН СССР, Москва, pp. 129-131

18. Проект Нового Дунганского Алфавита (Таблица), *ibid.* (付表)

✓19. Г. Г. Стратанович: Новый Дунганский Алфавит, СОВЕТСКАЯ ЭТНОГРАФИЯ, 1954, No. 4. ✓

②0. А. А. Калимов: Новый Алфавит для Советских Дунган, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ АН СССР, XII Языкознание, Москва, 1955, pp. 134-136

いずれも上記新字母の紹介。特に 17. にはその著者もソ連科学アカデミー言語学研究所を代表して参加した字母制定の大会における討議に関する論評が見えて興味深い。

②1. Новая Орфография и Пунктуация Дунганского Языка (Проект), ТРУДЫ ИНСТИТУТА ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ (ТИЛ ЖАНА АДАБИЯТ ИНСТИТУТУНУН ЭМГЕКТЕРИ) АН КИРГИЗСКОЙ ССР, выпуск (чыгышы) VII, Фрунзе, 1956, pp. 135-154, 1

新字母による正書法と句読法の草案。旧来の方案に対する基本的な改変はない。syllabary は 354 (ヤンシャンシン氏により、筆者橋本に恵与の際、加筆訂正された数)、標準語にない syllabeme 17 を含む。第一章の §17~§37 は、中国語の分ち書きの参考資料として中国語に抄訳された。次にかかげる二篇がそれである：

②2. 杜松壽譯: 「東干語詞儿書写規則」, 『拼音 (PINJIN)』, 第 2 期, 1956 年 9 月, pp. 9~13

②3. 杜松壽譯: 「東干語詞儿連写規則」, 『拼音文字写法資料選輯』, 北京, 1957 年, pp. 226~235

②4. К. Гордиенко: Научная Сессия ИЯЛИ Кир. ФАН ССР, посвященная вопросам орфографии и пунктуации дунганского языка (Хроника), ТРУДЫ ИНСТИТУТА ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ (ТИЛ ЖАНА АДАБИЯТ ИНСТИТУТУНУН ЭМГЕКТЕРИ) АН КИРГИЗСКОЙ ССР, выпуск (чыгышы) VII, Фрунзе, 1956, pp. 169-171

正書法と句読法制定のための学術会議にかんする報道。

✓25. Янщянсын Ю.: ЖУН-ЯН ЙҮЯНДИ ШЕФА ЛУФУ (ОСНОВЫ ОРФОГРАФИИ ДУНГАНСКОГО ЯЗЫКА), Кыргызстан Куэщуэ Академия, Йүян дэ Вынщүэ Институт, Жун-ян Вынмин Сектор, Фрунзе, 1960, pp. 1~67

新字母とその正書法を平易に解説している。その分ち書きは興味深い。なお巻末に中国語と対照された syllabary と基本語彙を付ける。

✓26. 謝尔久琴柯 (Г. П. Сердюченко): 「蘇聯東干族拉丁化文字以及三十年代初期在蘇聯制定漢語拉丁化文字」, 『關于創立民族文字和建立標準語的問題 (О СОЗДАНИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ ПИСЬМЕННОСТЕЙ И ЛИТЕРАТУРНЫХ ЯЗЫКОВ)』, 北京 (内部発行), 1956 年, pp. 51~66

✓27. 謝尔久琴柯: 「以俄文字母為基礎而創立的蘇聯各族文字和新蒙文 (7) 東干文字母」, *ibid.*, pp. 122~125

いずれも 1954 年から 55 年にかけてなされた北京の中央民族学院における講義をまとめたもので、ジュンヤン語字母の解説。後者には上述 21. の音節表が付けられているが、ヤンシャンシン氏の追加になる цый, фэ の二音節が漏れている。

✓28. Ю. Яншансин: Материалы по Дунганскому Языку (24/VIII, 56 稿) ヤンシャンシン氏より筆者橋本に恵与された同氏自筆の未発表稿本。次の 8 篇を含むが 28. 6 のみは、後に同氏の辞典 (39.) の巻末に付けられた：

28. 1 Проект Дунганского Алфавита 1926 года

28. 2 Дунганский Алфавит 1928 года

28. 3 Старый Дунганский Алфавит 1932 года

28. 4 Новый Дунганский Алфавит 1953 года

28. 5 Окончания Основных Типовых Слов Современного Дунганского Языка в Сравнении с Русской Транскрипцией Окончаний Слогов Китайского Языка

28. 6 Основные Типовые Слоги Дунганского и Китайского Языков

28. 7 Пронзношение Некоторых Слов Дунганского и Китайского Языков

28. 8 Соответствие Тонов Китайского и Дунганского Языков

29. 橋本萬太郎: ジュンヤン語とその文字

✓29. 1 「ジュンヤン語 (ドゥンガーン語) 研究の歴史と現状」, 『中国語学』, 第 58 号, 1957 年 1 月, pp. 13-18 ✓

②9. 2 「ジュンヤン語 (ドゥンガーン語) 字母の歴史」, 『中国語学』, 第 67 号, 1957 年 10 月, pp. 193-199 ✓

✓29. 3 「ジュンヤン語の新字母と音節の綴り方規則」, 『中国語学』, 第 68 号, 1957 年 11 月, pp. 220-232 ✓

②9. 4 「ジュンヤン語 (ソヴェート・ドゥンガーン語) 音韻論」 (未刊), 1956 年
以上のほか、断片的にはあるが、次の文献がジュンヤン語の音声組織その他に言及している：

③0. Е. Д. Поливанов: ВВЕДЕНИЕ В ЯЗЫКОЗНАНИЕ ДЛЯ ВОСТОКОВЕДНЫХ ВУЗОВ, ЦИК СССР, Ленинградский Восточный Институт имени А. С. Енукидзе, 31, Ленинград, 1928, pp. 159~160

✓31. В. М. Алексеев: КИТАЙСКАЯ ИЕРОГЛИФИЧЕСКАЯ ПИСЬМЕННОСТЬ И ЕЁ ЛАТИНИЗАЦИЯ, Ленинград, 1932, p. 89 ✓

✓32. А. А. Реформатский: ВВЕДЕНИЕ В ЯЗЫКОЗНАНИЕ, Москва, 1955, p. 335 ✓

33. N. S. Troubetzkoy: PRINCIPES DE PHONOLOGIE, Paris, 1949, pp. v, 149, 361, 362
34. J. de Francis: NATIONALISM AND LANGUAGE REFORM IN CHINA, Princeton, 1950, pp. 87-108 (chapter 5)
35. 橋本萬太郎: 『北方諸方言の比較研究』, 1956年, pp. 239~240, 252~254 (§1.4.1, §1.4.4)

§II. 語彙

36. Jansjansyn Ju.: Gansyn Xua de Sansi Xua, GANSYN DE SANSI FONJAN, pp. 13-22
- 甘肅方言・ロシア語・陝西方言の対照語彙集。上掲 11. 参照。
37. Jansjansyn Ju.: Fwvyn (Приложение), ZWN-JAN XUA LITUDI SYNJIN DE ZWNJIN, pp. 39-79 (12. 参照)
- 37.1 Jigъ Zjezjeođi Zwn-Xan-Vwrus Xuadjan, pp. 39-54
- 37.2 Gansyn Kujindi Ljongъ Zjezjeođ Xuadi Zwnjin, pp. 55-60
- 37.3 Jiojson Ljan „Zbъ“ Vandi Ljongъ Zjezjeođi Xuadi Zwnjin, pp. 61-64
- 37.4 Cwnfwđi Xua, p. 64
- 37.5 Fwojсьđi Zwnjin, pp. 65-67
- 37.6 Gi Swj Jisъđi Xua de Sixan Jisъđi Xua, p. 68
- 37.7 Sangъ Zjeođi Xuadi Zwnjin, pp. 69-70
- 37.8 Xuagъđi Synjindi Gevjan, pp. 71-73
- 37.9 Gansyn Xua Ljan Bъzin Xuadi Zwnjindi Vifъn, pp. 74-79
38. X. Makeev: РУССКО-ДУНГАНСКИЙ ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЙ СЛОВАРЬ ПО ЕСТЕСТВОЗНАНИЮ (ZBZANKUӨSYӨDI VWRUS ZWNJAN TERMINOLOGİJA SЫDJAN), Научно-Исследовательский Институт Киргизского Языка и Письменности (Хьг. Јујан де Вьnzьđi Куэсуэ-Коса Institut), Киргосиздат, Фрунзе-Казань, 1933, pp. 1-32
- 初歩的な自然科学関係の術語をあつめたロシア語-ジュンヤン語対照の実用語彙集。ジュンヤン語の部分は多くのロシア語からの借用語を含むが、言語学的にはその表記法が興味深く、かつ重要な問題となる。(なお、借用語の表記法に関しては、上掲 24. 参照。) 1932年に設けられた Научная Дунганская Секция の業績。
39. А. Калимов, Янщянсын Ю. дэ Шынло Л. (А. Калимов, Ю. Янщансин и Л. Шинло): ВУРУС-ЖУН-ЯН ХУАДЯН (РУССКО-ДУНГАНСКИЙ СЛОВАРЬ), Хырхыз ССР-ди Куэщүэ Академия, Йуян дэ Вынщүэ Институт (Академия Наук Киргизской ССР, Институт Языка и Литературы), Фрунзе, 1959, pp. 1-264

はじめて編まれた現代的辞典。卒直に言ってまだ対照語彙集の範囲をあまり出していないが、意味の記述はほぼ正確であり、重要な単語にはそれを含む熟語、慣用語も付して、一応の水準に達している。ジュンヤン語の資料としては、類義語を容易に検索出来る点で便利である。ロシア語は約 14000 語を収める。

この外、語彙の個別的な部分に関する研究としては、未刊であるが

40. X. Бугазов: Русская Лексика в Дунганском Языке
があると聞く。キルギース国立大学の講師たる著者の副博士論文。

§III. 文法

41. Сьвзъз Ја. (Шивазов Ја.): ZWN-JAN XUADI VЪNFA di 2 vъn jinvi sanxo vatw (ГРАММАТИКА часть II для 3 года обучения), Хьг-Gwъ-Jin, Frunze (Фрунзе), 1933, pp. 1-23
42. Polivanov de Jansjansyn (E. Д. Поливанов и Ю. Янщансин): ZWN-JAN XUADI VЪNFA di 3ođ sbj jinvi 3-4 xo klas, Хьргwъjсwвan, Frunze (Фрунзе), 1936, pp. 1-76
- いずれも初期の実用的な学校文法の教本であり、必ずしも学問的な検討にたえうるものではないが、言語材料が豊富で好箇の研究資料になる。特に後者には統辞論に関する可成り独自の考察が見られ、А. И. Иванов и Е. Д. Поливанов: ГРАММАТИКА СОВРЕМЕННОГО КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА, Труды Института Востоковедения имени Н. Н. Нариманова XV, Изд. ИВ, Москва, 1930 とともに一読の価値がある。
43. А. А. Драгунов: ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ДУНГАНСКОЙ ГРАММАТИКИ, I Категория Вида и Времени в Дунганском Языке (Диалект Ганьсу), Труды Института Востоковедения АН СССР, том XXVII, Москва-Ленинград, 1940, pp. 1-86
- 中国語と対比しつつジュンヤン語のアスペクト・時制組織を体系的に研究した劃期的なモノグラフ。著者のすぐれた中国語文法論は、この頃より明確な形をなしてくる。たとえばジュンヤン語の動詞の時称組織は純粋なアスペクトでもテンスでもなく смешанное видо-временное значение を有するものとされている (p. 10)。著者の立場と方法を容認する限り、我々がこれにつけ加えうるものは今日でも非常に少い。
44. Ю. Цунвазо: Повторение в Дунганском Языке, ВЕСТНИК АКАДЕМИИ НАУК КАЗАХСКОЙ ССР (КАЗАК ССР ГЫЛЫМ АКАДЕМИЯ-СЫНЫН ХАБАРШЫСЫ), No. VII, 1949, Алма-Ата, pp. 67-73
45. Ю. Цунвазо: К Вопросу о Средствах Выражения Отрицания в Дунганском Языке, ВЕСТНИК АКАДЕМИИ НАУК КАЗАХСКОЙ ССР

(КАЗАК ССР ГЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫН ХАБАРШЫСЫ), No. X, Алма-Ата, 1949, pp. 100-106 ✓

第二次大戦後の荒廃の中から先ず現れた研究。1947年アールマ-アターに設けられたウイグル-ジュンヤン文化局における研究成果。扱われるものはカザフ共和国に多い陝西方言である。

✓46. А. А. Драгунов: ИССЛЕДОВАНИЯ ПО ГРАММАТИКЕ СОВРЕМЕННОГО КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА, Москва-Ленинград, 1952, pp. 1-231

中国語文法構造の比較研究の資料に、多くジュンヤン語(甘粛方言と陝西方言)を用いる。すぐれた研究であるが、対応するジュンヤン語の文法的諸形式を中国語北方諸方言に萌芽的に見られる変化の完成したものと扱う態度は若干問題を残すようである(たとえば pp. 30-31)。

✓47. А. А. Калимов: Грамматические Особенности Счетных Слов, Счетных Суффиксов и Единиц Измерения в Современном Дунганском Языке, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ, XII Языкознание, Изд. АН СССР, Москва, 1955, pp. 77-82

✓48. А. Калимов: Счетные Суффиксы в Современном Дунганском Языке, ВОПРОСЫ ГРАММАТИКИ И ИСТОРИИ ВОСТОЧНЫХ ЯЗЫКОВ, Институт Востоковедения АН СССР, Москва-Ленинград, 1958, pp. 82-101

前者と同名の副博士論文の概要と一部。中国語と対比しつつ標題に見られる文法形式のジュンヤン語における変化・「発展」の状況を解明する。前者は次の標題をもって中国語に訳された:

✓(49) А. А. 卡里莫夫著, 彭楚南譯: 「現代東干語的計算詞, 計算詞尾和數量單位的語法特徵」, 『中国語文』, 總第40期, 1955年10月, pp. 37-39

(50) Я. Шывазы (Я. Шиваза): ЖУН-ЯН ХУА ВЫНФА ДЭ ШЕФА ЖЕКУӘФУ, йинви тухо дэ эрхо ваму (ДУНГАНСКИЙ ЯЗЫК — ГРАММАТИКА И ПРАВОПИСАНИЕ для 1-2 классов), Хырхызстан гуйжя жещуэ чубан, Фрунзе, 1956, pp. 1-60

✓51. Яншянсын Ю. (Ю. Яншансин): ЖУН-ЯН ХУА ВЫНФА ДЭ ШЕФА ЖЕКУӘФУ тудын шүэтонди 3хо дэ 4ходи жёкуәфу (ДУНГАНСКИЙ ЯЗЫК — ГРАММАТИКА И ПРАВОПИСАНИЕ для 3-4 классов), Хырхызстан гуйжя жещуэ чубан, Фрунзе, 1956, pp. 1-48

✓52. Ю. Яншансин: КРАТКАЯ ГРАММАТИКА ДУНГАНСКОГО ЯЗЫКА, Институт Языка и Литературы Академии Наук Киргизской ССР, Киргизучпедгиз, Фрунзе, 1957, pp. 1-80

新字母制定後に編まれた一連の小学校用文法と作文の教科書。正書法から始めて

文の構造や品詞の平易な叙述に豊富な実例を添える。

§ IV. ジュンヤン族母語教本

✓(53) НОВЫЙ ПУТЬ букварь для взрослых, 1930 (未見)

✓54. Ю. Цунвазы: НЯНДИ ФУ, 1935 (未見)

✓55. Шывазы Я. дэ Яншянсын Ю. (Я. Шиваза и Ю. Яншансин): ШЫЗЫКУӘ (БУКВАРЬ), Хырхызстан гуйжя жещуэ чубан (Киргизучпедгиз), Фрунзе, 1955, pp. 1-116

✓56. Л. Шынло дэ М. Сушонло (Л. Шинло и М. Сушанло): ФУМУ ЙҮЯН тухо дэ эрхо ваму нянди фу (РОДНАЯ РЕЧЬ для 1-2 кл.), Хырхызстан гуйжя жещуэ чубан (Киргизучпедгиз), Фрунзе, 1956, pp. 1-116

✓57. Х. Бугазов и Х. Юсуров: ФУМУ ЙҮЯН санхо дэ сыхо ваму нянди фу (РОДНАЯ РЕЧЬ для 3-4 кл.), Хырхызстан гуйжя жещуэ чубан (Киргизучпедгиз), Фрунзе, 1956, pp. 1-134

成人用の初級読本と小学校用国語読本。現代文語の規範を示すものとして役立つ。

§ V. ジュンヤン族文学作品(民話、詩、戯曲、小説、研究)

(58) В. И. Цибузгин: Дунганские Загадки, собранные в селении Каракунуз, СЕМИРЕЧЕНСКИЕ ОБЛАСТНЫЕ ВЕДОМОСТИ, Nos. 55-56, 1897, Семипалатинск

(59) В. Цибузгин и А. Шмаков: Заметки о Жизни Дунган Селения Каракунуз, Пишпекского Уезда, Семиреченской Области, ЗАПИСКИ СЕМИПАЛАТИНСКОГО ПОДОТДЕЛА ЗАПАДНО-СИБИРСКОГО ОТДЕЛЕНИЯ РУССКОГО ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА, выпуск IV, Семипалатинск, 1909

カザフスタンのカラクスヌース村で採集された民間文学作品を含む。ロシア語字母によって転写されたジュンヤン語陝西方言のこのテキストによって、半世紀前のこの言語の音声、語彙、文法の特徴が知られる。その意味で重要な資料。

✓60. Сывазь Я. (Я. Шиваза): LJONMINSIN (ВЕНЕРА), Фрунзе, 1931

✓61. Сывазь Я. (Я. Шиваза): GӨMINDI LON (ВОЛНА РЕВОЛЮЦИИ), II, Фрунзе, 1932

✓62. Сывазь Я. (Я. Шиваза): BOLODADI GWZJEОI, Фрунзе, 1935

✓63. Сывазь Я. (Я. Шиваза): NANCON ЗЫН (ЧЕЛОВЕК-ЗАГАДКА), Фрунзе, 1936

✓64. Сывазь Я. (Я. Шиваза): SАLIOI (Piesa) (САЛИР), Frunze (Фрунзе), Хыг Gwј Сыван (Киргосиздат), 1936, pp. 1-30

- ✓ 65. Сьвазь Ја. (Я. Шиваза): ZUGUƏDI LW (ПРОШЛАЯ ЖИЗНЬ), Frunze (Фрунзе), 1937
- ✓ 66. Сьвазь Ја. (Я. Шиваза): ÇONZJAZЬ (ПЕВЕЦ), Frunze (Фрунзе), 1937
- ✓ 67. Сьвазь Ја. (Я. Шиваза), JYŃCI GWZJEŃI (СКАЗАНИЕ О СЧАСТЬЕ), Frunze (Фрунзе), 1938
- ✓ 68. Сьвазь Ја. (Я. Шиваза): JONZYJON (Сувьп) (ЯН-ЦЗЫ-ЦЗЯН сборник стихов), Хьргwіçwвap (Киргизгосиздат), Фрунзе, 1940, pp. 1-84
- ✓ 69. Я. Шывазы (Я. Шиваза): ТЁЖЯНХАДИ СЫВЫН (СБОРНИК ИЗБРАННЫХ СТИХОВ), Хьргуйчубаншэ (Киргизгосиздат), Фрунзе, 1958, pp. 1-218
- ✓ 70. Я. Шиваза: СТАЛИН ЖЁ ФУЖУНИ, (?)
- ✓ 71. Я. Шиваза: МУСА, (?)
- ✓ 72. Я. Шиваза: ГОЛУБОЙ ПУТЬ, Киргизгосиздат, Фрунзе, 1958
 ジュンヤン族最大の詩人にして作家たるヤスィル・シヴァザの母語による諸作品。ジュンヤン語の書き言葉はかれにより磨かれ完成されたと言つてよい。処女詩集(60.), 翌年の第二詩集(61.) によって詩人としての地位を確立したシヴァザは, 詩作と平行してのちに戯曲(64.), 短篇小説(65. 67.) を手がけ, さらにロシア語, キルギス語による創作 (§ VI 参照) をも行って全ソ連的な文学者となっている。1937年, 同胞のために編んだプーシキン詩集(66.) もすぐれた訳詩集である。
- ✓ 73. Т. Сыдыкбеков: ТЯНСАННИДИ ЛЮГЫ ЖЫН (Щёфэ) {ШЕСТЕРО ИЗ АЛА-ТАУ (Рассказ)}, Хьргуйчубан (Киргизгосиздат), Фрунзе, 1958, pp. 1-92
- ✓ 74. Х. Юсуров: ЖУН-ЯН МИНЖЫН ЧУЗЫ (ДУНГАНСКИЕ НАРОДНЫЕ ПЕСНИ), Хьргуйчубаншэ (Киргизгосиздат), Фрунзе, 1958, pp. 1-135
 民間文学の蒐集としては, これまでに最もまとまったもの。長短 40 篇の民歌を集める。フォークロアの研究にはレニングラート大学が度々研究者を中央アジアに送っているが, 次の三篇の論文はその成果の一部である:
- ✓ 75. Б. Л. Рифтин: Новые Материалы по Традиционной Дунганской Народной Песне, СОВЕТСКОЕ ВОСТОКОВЕДЕНИЕ, 1956, No. 5, pp. 118-129
- ✓ 76. Б. Рифтин: Из Дунганских Исторических Сказаний (Сказание о Хань Сине), КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ, XXVII, Издательство Восточной Литературы, Москва, 1958, pp. 17-22

- ✓ 77. Б. Л. Рифтин: О Дунганских Исторических Сказаниях, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТ ЭТНОГРАФИИ АН СССР, XXIX, Москва, 1958, pp. 95-98
- ✓ 78. Сушонло М.: СОВЕТ ЖУН-ЯНДИ ВЬНЩУƏ (Жедуан шищүə) {ДУНГАНСКАЯ СОВЕТСКАЯ ЛИТЕРАТУРА (Краткий очерк)}, Хьрхьзстан Куэщүə Академияди Чубан, Фрунзе, 1957, pp. 1-88
 ジュンヤン文学の概論。伝統的な口碑文学と現代の文学を概観し, 付録として代表的な作品を付す。
- ✓ 79. Лао Шэ: СЕРП ЛУНЫ (Рассказ пер. А. А. Арбуду), Киргизгосиздат, Фрунзе, 1957, pp. 1-56
 中国の作家老舍の小説「月牙兒」のジュンヤン語訳。
- § VI. 他民族語によるジュンヤン文学作品 (民話, 詩, 小説, 研究)
80. А. А. Драгунов: Дунганская Сказка, СКАЗКИ НАРОДОВ ВОСТОКА, Институт Востоковедения АН СССР, Москва, 1937
81. Х. Юсуров и В. Шахматов: ДУНГАНСКИЕ СКАЗКИ (ДУНГАН ЕРТЕГІЛЕРІ), Институт Истории, Археологии и Этнографии, Академии Наук Казахской ССР (Тарих, Археология және Этнография Институты, Казак ССР Гылым Академиясы), Алма-Ата (Алматы), 1946, pp. 1-148
 カザフスタン・ジュンヤン族の民話を集める。陝西方言の特色がでている。
- ✓ 82. Я. Шиваза: ИЗБРАННЫЕ СТИХИ, I: 1937, II: 1939, III: 1947, Москва
 シヴァザはこの詩選集をもって全ソ連の読者の前に登場した。当時の文学新聞は次の二号で, このジュンヤン新文学の誕生を告げている:
83. ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА, 20 февраля 1939 года, No. 10
 20 июня 1939 года, No. 34, Москва
 他民族語で書かれたシヴァザの作品には, このほか次のようなものがある:
- ✓ 84. Я. Шиваза: КИТАЙСКИЙ РИСУНОК, Москва, 1939
- ✓ 85. Я. Шиваза: ЧОЛПОН, 1941
- ✓ 86. Я. Шиваза: НАДПИСЬ НА ЧАШЕ, Литиздат, Москва, 1947
- ✓ 87. Я. Шиваза: ТЯНЬ-ШАНДЫК БААТЫРЛАР, 1947
- ✓ 88. Я. Шиваза: Письмо в Шэньси, КИРГИЗСТАН (Альманах), книга 1, 10, 1950; книга 12, 1951
- ✓ 89. Я. Шиваза: Я ЛЮБЛЮ ВЕСНУ, 1954
- ✓ 90. Я. Шиваза: ДЕНЬ РОЖДЕНИЯ (Стихи и поэмы), Киргизгосиздат, Фрунзе, 1955

91. Я. Шиваза: МОЙ ДРУЗЬЯ (Повести), Киргизгосиздат, Фрунзе
92. Я. Шиваза: ГОЛУБАЯ РЕКА (Стихотворения и поэмы), Госиздат, Москва, 1958, pp. 1-159
93. Я. Шиваза: Друзья из Щинцуна (?)
94. Я. Шиваза: Белой Бабочке (?)
95. М. Сушанло: О Творчестве Ясыра Шивазы, ТРУДЫ ИНСТИТУТА ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ (ТИЛ ЖАНА АДАБИЯТ ИНСТИТУТУНУН ЭМГЕКТЕРИ) АН КИРГИЗСКОЙ ССР, вып. VII, pp. 155-167, Фрунзе, 1956

シヴァザの作品研究。

§ VII. その他

言語と民俗・歴史には切り離せない関係がある。次の文献はジュンヤン族とその言語を知る上に有益である:

96. А. Дьяков: Воспоминания Илийского Сябинца о Дунганско-Таранчинском Восстании в 1864-1871 годах в Илийском Крае, ЗАПИСКИ ВОСТОЧНОГО ОТДЕЛЕНИЯ ИМПЕРАТОРСКОГО РУССКОГО АРХЕОЛОГИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА, том 18
97. В. П. Васильев: О ДВИЖЕНИИ МАГОМЕТАНСТВА, С-Петербург, 1867
98. Ф. Поярков: Сватовство Дунган, ЭТНОГРАФИЧЕСКОЕ ОБОЗРЕНИЕ, No. 2, 1900
99. Л. Думан: Русская и Иностранная Литература (в Том Числе и Китайская) о Дунганском Восстании 1861-77 гг., БИБЛИОГРАФИЯ ВОСТОКА, том 7, 1935
100. В. Шахматов: Очерки по Истории Уйгуро-Дунганского Национально-Освободительного Движения в XIX в., ТРУДЫ КАЗАХСКОГО ИНСТИТУТА НАЦИОНАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ, том 1, 1935
101. Л. И. Думан: АГРАРНАЯ ПОЛИТИКА ЦИНСКОГО (МАНЬЧЖУРСКОГО) ПРАВИТЕЛЬСТВА В СИНЦЯНЕ В КОНЦЕ XVIII в., Издательство АН СССР, Москва-Ленинград, 1936
102. Л. И. Думан: Би Ян-ху — Вождь Дунганского Восстания 1882-1887 гг., ЗАПИСКИ ИНСТИТУТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ, том VII, 1939
103. Н. Н. Чебоксаров: Дунганская Экспедиция, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, III, 1947, pp. 24-34
104. Д. И. Тихонов: Восстание в 1864 г. в Восточном Туркестане,

- Восстание в Кучаре, СОВЕТСКОЕ ВОСТОКОВЕДЕНИЕ, No. 5, 1944
105. Г. Г. Стратанович: Отчет об Экспедиции к Дунганам Киргизии, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, III, 1947, pp. 35-41
106. Г. Г. Стратанович: У Дунган Ошской Группы (Киргизская ССР), КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, IV, 1948, pp. 74-80
107. Н. Н. Чебоксаров: Северные Китайцы и Их Соседи (Исследование по Этнической Антропологии Восточной Азии), КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, V, 1949, pp. 64-69
108. Н. Н. Чебоксаров: Комплексная Антрополого-Этнографическая Экспедиция в Казахстан, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, VI, 1949, pp. 9-19
109. Г. Г. Стратанович: Экспедиция к Дунганам Ошской Группы, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, VI, 1949, pp. 20-27
110. Г. Г. Стратанович: Дунгане Киргизской ССР, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, VI, 1949, pp. 71-74
111. Д. И. Тихонов: Характер Народно-Освободительных Движений в Синьцзяне в XIX в. и Первой Трети XX в., СОВЕТСКОЕ ВОСТОКОВЕДЕНИЕ, No. 6, 1949
112. Н. Н. Чебоксаров: Вопросы Этногенеза Народов Советской Прибалтики в Свете Данных Этнографии и Антропологии, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, XII, 1950, pp. 15-28
113. Н. Н. Чебоксаров и т.д.: Очерки по Антропологии Казахстана, КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ЭТНОГРАФИИ, XVI, 1952, pp. 42-68
114. С. Гарин: Милянфан — Долина Риса, НОВЫЙ МИР, 1952, No. 6
115. С. А. Токарев: Дунгане, ЭТНОГРАФИЯ НАРОДОВ СССР, Москва, 1958, pp. 400-401
116. М. Сушанло: ДУНГАНЕ СЕМИРЕЧЬЯ ДООКТАБРЬСКИЙ ПЕРИОД (Исторический Очерк), Фрунзе, 1959, pp. 1-105
117. Г. Г. Стратанович: Вопросы о Происхождении Дунган в Русской и Советской Литературе, СОВЕТСКАЯ ЭТНОГРАФИЯ, No. 1, 1954
- なおジュンヤン族に関するこれら以前の文献については:
118. Е. А. Вознесенская и А. Б. Пиотровский: Материалы для Биб-

лнографии по Антропологии и Этнографии Казахстана и Среднеазиатских Республик, ТРУДЫ КОМИССИИ ПО ИЗУЧЕНИЮ ПЛЕМЕННОГО СОСТАВА НАСЕЛЕНИЯ СССР И СОПРЕДЕЛЬНЫХ СТРАН (Академия Наук СССР), 14, Издательство АН СССР, Ленинград, 1927 の Дунгане, No. 22-2654 を参照せられたい。

中国側の文献では：

119. 林幹：『清代回民起義』，上海，1957年，pp. 1-74

が手軽な展望を与えてくれるが，詳しくは中国史学会主編中国近代史資料叢刊第四種の

120. 白壽彝編：『回民起義』，上海，1953年再版（全四冊）

第三冊「西北回民起義」（上），pp. 1-481

第四冊「西北回民起義」（下），pp. 1-462

に集められた次の原資料を見る必要がある：

120. 1 魏 源：「国朝甘肅再征叛回記」，pp. 1-6

120. 2 (佚 名)：「平回紀略」，pp. 7-14

120. 3 張 集 馨：「臨潼紀事」，pp. 15-18

120. 4 曾 毓 瑜：「征西紀略」，四卷，pp. 19-52

120. 5 梅 毓 秀：「平回志」，八卷，pp. 53-235

120. 6 (佚 名)：「紀事」，pp. 237-240

120. 7 易孔昭，胡孚駿，劉然亮：「平定關隴紀略」

卷一至卷六，pp. 241-481 [以上第三冊]

卷七至卷十三，pp. 1-209

120. 8 余澍疇：「秦隴回務紀略」，八卷，pp. 211-267

120. 9 張兆棟：「守岐紀事」，pp. 269-284

120. 10 雷正綰：「多忠勇公勤勞錄」，卷三卷四，pp. 285-302

120. 11 單化普：「陝甘劫餘錄」，pp. 303-316

120. 12 李岳瑞：「春冰室野乘」，卷一，pp. 317-320

120. 13 黃丙焜，徐鼎藩，李徵煦，楊調元：「戡定新疆記」，卷一至卷五，pp. 321-399

120. 14 (佚名)：「西寧軍務節略」，pp. 401-423

120-15 王樹枏：「陶廬箋牘」，卷三，pp. 425-439

120. 16 陶 模：「陶勳肅公奏議遺稿」，卷五至卷八，pp. 441-462 [以上第四冊]

わが国の文献で管見に入ったものには：

121. 野原四郎：「ヤクブ・ベグのドゥンガン討伐」，『回教圈』，第1巻第4号

122. 石田英一郎：「東干に対する若干の考察」，『回教圈』，第7巻第4号

123. 中平 亮：「東干族起源に関する私的考察」，『収書月報』，第35号

124. マーシャル・ブルームホール：「ドンガンの叛乱」，(G. アンドレイ・アンドルー，志賀勉訳：『西北支那の回教徒』，pp. 117-137)

などがある。また言語研究の歴史を概述したものには：

125. А. А. Калимов：К Истории Изучения Дунганского Языка, ТРУДЫ ИНСТИТУТА ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ (ТИЛ ЖАНА АДАБИЯТ ИНСТИТУТУНУН ЭМГЕКТЕРИ) АН КИРГИЗСКОЙ ССР, вып. VII, pp. 129-133, Фрунзе, 1956

129. 橋本萬太郎：「ジュンヤン語の研究」，『中国語研究史』，1957年，pp. 61-64；または『中国語学事典』，1958年，pp. 353-356，中国語学研究会編がある。
[橋本萬太郎]

附記：印刷の都合により，ロシア語字母及びローマ字を変形して作られたジュンヤン語，キルギース語及びカザフ語の特殊字母はほとんど用いることができなかった。したがって，この目録では，ジュンヤン語のシュー音の一部と軟口蓋鼻音と張唇奥舌歯母音とが，他と区別されて表記されていない。また革命以前のロシア語の文献の標題も，1918年以後の修正字法に直しておいた。

+ 5 x Rimsky - Korsakoff

Stempelnummer 872
 Bemerkungen der Verwertung Zsm 8370
 Friststempel
 Signatur

Friststempel
 Signatur Zsm 8370

Best.-Nr. 872

Aus der 10 Bibliothek zu 10 hat die
 Interzeichnete Bibliothek erhalten:

Nähere Bezeichnung
 (Folge, Serie, Klasse, Jahrgang, Band)

Aus: 10

Verfasser mit Vornamen Hashimoto Mantarō 橋本萬太郎
 Bism in Druckschrift erstellen

Gengo Kenkyū
41, 1962 S. 66-81

Bänderzahl 1

Titel "Jun'gen-go (Soveto-douvingen-go)"
Kenkyū Shōmoku Rendin [Shōmei]
研究書目解説
 Ort und Jahr in: Gengo Kenkyū 言語研究 41, 1962
S. 66-81

Zahl der Bände 1
 Eingangsstempel

Benutzer KORN

Stempel d. entleihenden Bibliothek
 SINOLOGISCHES INSTITUT
 DER UNIVERSITÄT BONN
 D-53 BONN
 REGINA-PACIS-WEG 7
 Unterschrift des Beamten von Busch

Stempel d. entleihenden Bibliothek
 SINOLOGISCHES INSTITUT
 DER UNIVERSITÄT BONN
 D-53 BONN
 REGINA-PACIS-WEG 7

Bitte diesen Abschnitt
 bei Min.-u. Rücksendung
 dem Buche beifügen!
205